

oktobar-novembar '81. broj 272-273

TEME broja:

Kinesko pozorište 409—418 str.
Nova proza (Novosadski krug)
420—429 str.

Likovni prilozi u ovom broju sa izložbe jugoslovenske skulpture u Pančevu. Fotografija M. Dirovskog.

kako da opstanem

edvard kocbek (1904—1981)

*Bila si mi najpre mlada mati,
naučila me slatkim dodirivanjima
pridrđavao sam se zemlji e snova,
vešao o meki trbuh životinje
i puzao po mladoj travi,
predavao se raznim nasladama,
čuvala si me u igri i hrabrila.*

*Počela si potom da me mučiš munjama
i gromovima, plašila si me ciganima,
svlačila mi telo i dušu,
podmetala mi nogu, uzrokovala vrtoglavice,
opsenjivala me, varala mirođijama,
ljuljala mi stubove hrama, zbunjivala mi
čistotu i podarila glad.*

*A kada si poludela od starosti,
postala si mi neprijateljska i zla,
bacila me u moju crnu krv
da sada puzim po zemlji i snegu,
kroz trnje, zgarišta i grobove,
pipam te i opipavam голу, samo tebe,
bezumnu, drsku i nesrećnu.*

*Kako da opstanem kada se vrati dan
i kada vrapci ponovo ludo zacvrkuću?
Kako da opstanem kad budemo predavali
zvezde, iz ruke u ruku, i kada stupim
preko praga nevinih? Kako da opstanem
usred obreda pepela a tišina mi se bude
približavala kao jalova žena?*

Preveo: Vojislav Despotov

EDVARD KOČBEK (1904—1981)

Zbirke poezije: *Zemlja* (1943), *Strah* (1963), *Izveštaj* (1969), *Zeravica*, *Pentagram*, *Nevesta u crnom* (1977, u okviru *Sabrañih pesama*). Novele *Strah i odvažnost* (1951), više knjiga dnevnikañkih zapisa, eseja i svedočanstava.

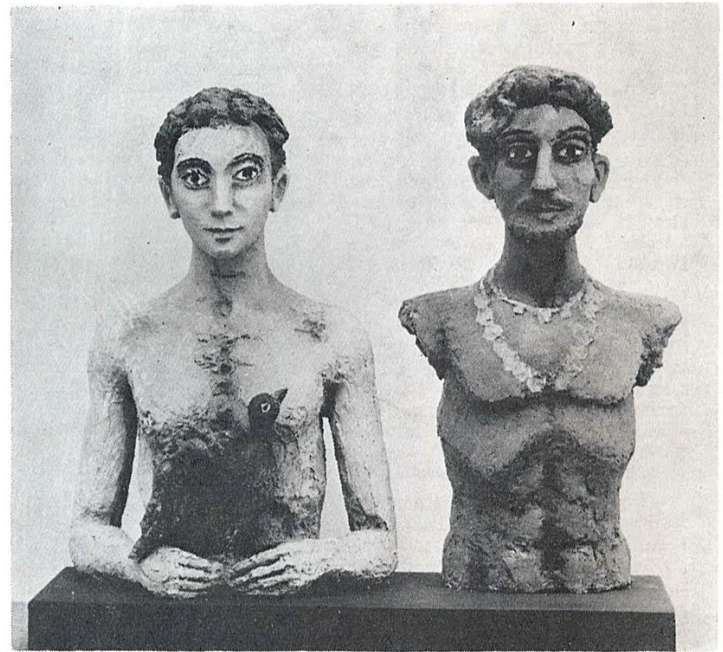
Čarner * Damjanov * Dražić * Đurić * Fržović * Grlić * Kordić * Krasni *
Ksiao Mane * Ladik * Lipka * Naum * Pisarev * Rnjak * Sarojan * Šalamun
Voznesenski * Zamoda * Zurovac

misaona avantura waltera benjamina*

danko grlić

1. ČEMU BENJAMIN?

Djelo Waltera Benjamina zasluđuje, među svim marksističkim misliocima, a naročito onim koji su reflektirali o umjetnosti, posebnu pažnju iz više razloga. Prije svega, u njega je riječ o takvoj vrsti originalnosti, samostalnosti traganja (koja često ide i do šokantnih zaključaka) kakvu ćemo teško naći kod bilo kojeg od poznatih, pa i najpoznatijih filozofa marksista s neupo-

radmila graovac: DVE FIGURE, bojena terakota

redivo većim opusom, značajnijim utjecajem i širim i cjelovitijim opsegom razmišljanja. Ta smionost koja uključuje krajnju kritičnost spram gotovo cjelokupne ne samo starije, već i novije umjetničke i filozofske tradicije (npr. one logičkog pozitivizma), taj osjećaj za potrebom radikalnog prekida sa svim, već tada i u marksizmu tako uobičajenim stereotipima, pa i spram nekih tekstova i orijentacija klasika (npr. »Nije nimalo slučajno — mada je za žaljenje — što se Engels na kraju okrenuo prirodnim znanostima«), odlikuje Benjamina pred čitavom galerijom razrađivača, tumača i klasifikatora, rekao bih čak pred onim nesumnjivo zaslužnim teoretičarima (npr. Lukácsom) koji su, u okviru određenih temeljnih Marxovih teza i misleći u njegovom tragu, štošta doprinjeli misaonijem i dubljem sagledavanju pojedinih društvenih i umjetničkih fenomena. Doista danas, u općoj poplavi citatomanja, ponavljača i »vjernih« učenika, svježe djeluju samostalni Benjaminovi misaoni prodori, pa čak — zvučalo to i paradoksalno — i neke njegove ođigledne iluzije i zablude. Uostalom, u bezbrojnim »pravilnim«, ali najčešće kliširanim izvodima, ne bismo smjeli zaboraviti djela koja idu »isuviše daleko«, već baš ona što ne dopiru dovoljno daleko. Čini se, naime, da upravo u marksizmu ima jedinu šansu da preživi ona »topla struja« (Bloch) koja se nije mirila i stapala s hladno oficijelnim, dosadnim, tzv. ispravnim stavovima, već koja se eksponirala bez straha od optužbi za ekstremnost i avanturu u krčenju šipražja i baruština prošlog.

Drugi bitni razlog potrebe bavljenja Benjaminom danas, čitava je njegova gotovo opsesivna upravljenost spram bitno pro